

**YABANCI DİLLER VE TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ SON SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN “YABANCI DİL ÖĞRETİMİ” VE “YABANCI DİLLE
ÖĞRETİM” KONUSUNDAKİ YÖNELİM VE GÖRÜŞLERİ**

**PREFERENCES AND OPINIONS OF LAST YEAR STUDENTS OF
FOREIGN LANGUAGES AND TURKISH LANGUAGE AND
LITERATURE DEPARTMENTS ABOUT “TEACHING FOREIGN
LANGUAGES” AND “TEACHING THROUGH FOREIGN LANGUAGES”**

Dr. Emine KOLAÇ*

Özet

Bu araştırmanın amacı Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencilerinin “yabancı dil öğretimi” ve “yabancı dille öğretim” konusundaki görüşlerini almak, yönelimlerini belirlemektir.

Araştırma, 2007-2008 öğretim yılında Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde öğrenim görmekte olan son sınıf öğrencilerinin dört açık uçlu sorudan oluşan ankete verdikleri yanıtlarla sınırlıdır. Ankette yer alan açık uçlu sorular betimsel analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiş, daha sonra bulgular nicel olarak sunulmuştur. Araştırmanın sonuçlarına dayanılarak öneriler getirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Üniversite Öğrencileri, Yabancı Dil Öğretimi, Yabancı Dille Öğretim, Anadili

Abstract

The aim of this study is to get the opinions of the last year students of Education Faculty Foreign Languages Department and Faculty of Letters Turkish Language and Literature Departments about “Teaching Foreign Languages” and “Teaching through Foreign Languages”, and to find out their preferences. The study is limited to answers the last year students studying in Education Faculty Foreign Languages Department and Faculty of Letters Turkish Language and Literature Department provided for the questionnaire consisting of four open-ended questions. The open-ended questions in the questionnaire were analyzed

* Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlisi

descriptively, and then the results were given quantitatively. According to the results suggestions were made.

Key Words: University Students, Teaching Foreign Languages, Teaching through Foreign Languages, Teaching Mother Tongue

GİRİŞ

Dil, birey olmanın, ulus olmanın, düşünebilmenin, geçmişle gelecek arasında köprü kurabilmenin, çok genel anlamıyla uzayda bir nokta olabilmenin, var olabilmenin en önemli ölçütlerinden biridir.

Aynı zamanda bir ulusun kültürünün aynası, uygarlığın en önemli belirtisi ve aracı (Aksan, 1995: s. 11) olan dilin, bireyin kişilik gelişiminde, eğitiminde, başkalarıyla sağlıklı iletişim kurabilmesinde, kısacası yaşamının her aşamasında önemli bir rolü vardır (Kavcar, 1998: s.5). Birey içinde yetiştiği toplumun kültürünü ve değerlerini ancak anadiliyle kavrayıp kazanabildiği için (Emiri, 2000: s. 4) kültür değerlerinin oluşumu ile anadilin varlığı arasında doğrudan bir ilişki olduğu söylenebilir (Hengirmen, 1998, s. 37).

Anadilinin sistemli ve bilinçli bir şekilde öğretimi örgün eğitim kurumlarında gerçekleşmektedir. Bu anlamda örgün eğitim kurumlarına ve buralarda görev yapan eğitimcilere büyük sorumluluklar düşmektedir. Örgün eğitim kurumlarında bilinçli ve sistemli bir şekilde anadili sevgisi, bilinci ve duyarlılığının oluşturulması aynı zamanda bireyi kendi özü, tarihi, kültürüyle de kaynaştırma, birbirinden ayrılmaz bir bütün haline getirme anlamını da taşımaktadır. Geçmişle gelecek arasında kurulan en güçlü bağ konumundaki bağımsızlık sembolümüz anadilimize günümüzde gereken değerin verildiğini söylemek ne yazık ki mümkün değildir. Ülkemizde, ilköğretimden yükseköğretime kadar her eğitim kademesindeki bireyde anadilini kullanma konusunda sorunların yaşanması anadili öğretiminde yetersizlikler olduğunun açık bir göstergesidir (Kavcar, 1999, s.143). Okullardaki anadili öğretimindeki yetersizlikler beraberinde içinden çıkılmaz sorunları getirmektedir. Günümüzde anadilimizde yaşanan kirlilik, erozyon, anadile karşı umursamazlık, konuşma ve yazmada yabancı sözcük kullanımının en üst düzeye çıkması, dilimize, buna paralel olarak da kimliğimize her geçen gün yabancılaşmamız aslında anadili öğretimine gereken önemin verilmemesinin sonucudur.

Türkçenin bilim dili olmadığı ve dolayısıyla Türkçe ile bilim yapılamayacağı, çağdaş gelişme ve ilerlemenin temel ölçütünün yabancı dil olduğu ve anadilin ikinci plana atılmasıyla daha iyi yabancı dil öğrenilebileceği, anadilinin yabancı dil öğrenmeye olumsuz etkileri olduğu, yabancı dil öğrenmenin amaç olarak algılandığı, araç olduğu gerçeğinin göz ardı edildiği, gençlerin her geçen

gün anadillerinden uzaklaşarak yarı Türkçe yarı İngilizce konuşur duruma geldikleri, yabancı dile karşı olan aşırı düşkünlük ve yabancı sözcük kullanma özentisinin Türkçeyi inkar etme ve aşağılama noktasına geldiği günümüzde eğitim-öğretim dilinin yabancı dil olması gerekliliği konusundaki söylemler dilimizin içinde bulunduğu tehlikeli durumun boyutunu göstermesi açısından oldukça önemlidir.

Her şeyin büyük bir hızla geliştiği çağımızda, bilimsel gelişmeleri izlemenin gereği tartışılmaz. Bu amaçla elbette yabancı dil öğrenilmeli ve bilimi, teknolojiyi almak ve kullanmak amacına yönelik olarak kullanılmalıdır. Yabancı dil bu anlamda çok önemli bir araçtır. Bu aracın gerektiği yerde en iyi şekilde kullanılması bir zorunluluktur. Ancak yabancı bir dilin okullarda eğitim öğretim dili haline getirilmeye çalışılması, aracı amaç haline dönüştürmekte ve anadilimize karşı büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Bu tehlikenin farkında olmak, gereken önlemleri almak, anadili bilinci, duyarlılığı ile donatılmış gençler yetiştirmek dilimize, tarihimize, geçmişimize ve geleceğimize sahip çıkmak gerekmektedir (Kavcar ve diğerleri, 1997, s. IX).

Bu gerçekten yola çıkarak desenlenen bu araştırma, Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencilerinin “yabancı dil öğretimi” ve “yabancı dille öğretim” konusundaki görüşlerini almayı, yönelimlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri, örneklemini ise aynı bölümlerin son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü ile Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde 2007-2008 öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören öğrencilerin açık uçlu sorulardan oluşan ankete verdikleri yanıtlarla sınırlıdır. Ankette yer alan açık uçlu sorular betimsel analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiş, daha sonra bulgular nicel olarak sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına dayanılarak öneriler getirilmiştir.

Elde edilen bulgular sunulurken katılımcıların görüşlerinden “doğrudan alıntılar” yapılmış böylece doyurucu bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencilerinin “yabancı dil öğretimi” ve “yabancı dille öğretim” konusundaki görüşlerini almak, yönelimlerini belirlemektir.

Bu temel amaca ulaşmak amacıyla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. “Yabancı dil öğretimi” kavramına öğrencilerin yükledikleri anlamlar nelerdir?

2. “Yabancı dille öğretim” kavramına öğrencilerin yükledikleri anlamlar nelerdir?
3. Yabancı Diller Eğitimi ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin “Yabancı dille öğretim” konusundaki yönelimleri nedir?
4. “Yabancı dille öğretim” konusundaki yönelimler bölümlere göre farklılık gösteriyor mu?
5. “Yabancı dille öğretim” konusundaki yönelimler cinsiyete göre farklılık gösteriyor mu?
6. “Yabancı dille öğretim” konusundaki yönelimlerin gerekçeleri nelerdir?

Sınırlılıklar

Araştırma, 2007-2008 öğretim yılı güz döneminde Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Almanca, Fransızca, İngilizce Öğretmenliği Programları ile Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencilerinin açık uçlu sorulardan oluşan ankete verdikleri yanıtlarla sınırlıdır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 184 öğrenciye anket uygulanmış, uygulanan anketlerin tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Araştırma anketi; kişisel bilgilerle ilgili soruların yer aldığı birinci bölüm ve “yabancı dil öğretimi” ve “yabancı dille öğretim” konusundaki görüşleri almaya, yönelimleri belirlemeye yönelik soruların yer aldığı ikinci bölüm olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. İkinci bölümde açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Bu açık uçlu soruların ilk ikisi “yabancı dil öğretimi” ve “yabancı dille öğretim” kavramlarına yüklenen anlamları, diğer iki soru da “yabancı dille öğretim” konusuna ilişkin yönelimleri ve nedenleri belirlemeye yöneliktir. Taslak olarak hazırlanan anket geçerlilik çalışması için alan uzmanlarının incelemesine sunulmuş, gerekli incelemeler yapıp dönütler alındıktan sonra düzeltme işlemi gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliğini gerçekleştirmek amacıyla, öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar araştırmacı ve alandan üç uzman ile incelenerek “Görüş Birliği” ve “Görüş Ayrılığı” olan maddeler belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Haberman’ın (1994) belirttiği aşağıdaki formül kullanılmıştır. Bu hesaplama sonucunda $P = 92$ değeri bulunmuş ve araştırma güvenilir kabul edilmiştir.

P (Uzlaşma Yüzdesi) = [N_a (Görüş Birliği) / N_a (Görüş Birliği) + N_d (Görüş Ayrılığı)] x 100

Araştırma anketi öğrencilere uygulanmadan önce anketin ön denemesi yapılmış, Yabancı Diller Eğitimi ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri'nin üçüncü sınıfına devam eden otuz öğrenciye anket formu uygulanmıştır. Bu anket formlarındaki verilerin dökümleri yapılarak öğrencilerin ankete verdikleri yanıtlar incelenmiş, anket üzerinde gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra anket formu son şeklini almıştır. Uygulamaya hazır duruma getirilen anket formu Aralık 2008 tarihinde öğrencilere uygulanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencilerinin “yabancı dil öğretimi” ve “yabancı dille öğretim” konusundaki görüşlerini almak, yönelimlerini belirlemek amacıyla hazırlanan bu ankette yer alan açık uçlu sorular betimsel analiz yöntemi kullanılarak (Bogdan ve Biklen, 1998) değerlendirilmiş, daha sonra bulgular nicel olarak sunulmuştur. Değerlendirme birimi olarak “cümle” ve “sözcükler”ler alınmıştır. Bu çerçevede öncelikle, anket formlarındaki yargı bildiren cümleler/sözcükler kodlanmış, elde edilen veriler frekans ve yüzdelere çizelgeler şeklinde sunulmuş, yer yer araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çarpıcı görüşlerinden de doğrudan alıntılar yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğrencilerin açık uçlu anket sorularına verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular şu başlıklar altında ele alınarak yorumlanmıştır:

1. “Yabancı dil öğretimi” kavramına öğrencilerin yükledikleri anlamlar nelerdir?
2. “Yabancı dille öğretim” kavramına öğrencilerin yükledikleri anlamlar nelerdir?
3. Yabancı Diller Eğitimi ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin “Yabancı dille öğretim” konusundaki yönelimleri nedir?
4. “Yabancı dille öğretim” konusundaki yönelimlerinin gerekçeleri nelerdir?

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özellikleri Çizelge1 ve Çizelge2’de yer almaktadır.

Çizelge 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	Yabancı Diller Eğitimi Bölümü						Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü		Toplam	
	İngilizce		Almanca		Fransızca		f	%	f	%
	f	%	f	%	f	%				
Kız	78	78.78	15	78.94	18	66.66	33	84.61	144	76.59
Erkek	21	21.22	4	21.06	9	33.34	6	15.39	40	23.41
Toplam	99	100.00	19	100.00	27	100.00	39	100.00	188	100.00

Çizelge 1’de görüldüğü gibi Öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımına bakıldığında % 76.59’u kız, % 23.41’i erkektir. Bu sonuçlardan yola çıkarak katılımcıların büyük bir oranını kız öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir.

Çizelge 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımları

Bölümler	f	%
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü	39	21.19
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	145	78.81
Toplam	184	100.00

Çizelge 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %78.81’i Yabancı Diller Eğitimi, %21.19’u Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisidir. Bu sonuçlardan yola çıkarak katılımcıların büyük bir oranını Yabancı Diller Eğitimi Bölümü öğrencilerinin oluşturduğu görülmektedir.

Öğrencilerin “Yabancı dil öğretimi” kavramına yükledikleri anlamlar ve frekans dağılımları Çizelge 3’te görülmektedir.

Çizelge 3. Öğrencilerin “Yabancı dil öğretimi” kavramına yükledikleri anlamlar

Öğrencilerin “Yabancı dil öğretimi” kavramına yükledikleri anlamlar	f
Yabancı bir dilin öğretilmesi	52
Bir dil bir insan iki dil iki insan	49
Kültürlenme, bilinçlenme	31
Yeni bir bakış açısı	25
Başka bir kimlik kazanmak	18
Evrensel dilin konuşulması	17
İnsanların birbirini anlayabilmesi ve kabullenebilmesi	14
Küreselleşme	13
Olmazsa olmaz bir durumun ifadesi	12
Öğretim yaparken tüm dersleri yabancı dilde yapma	10

Uluslararası yetkinlik ve kalite	9
İş ve okul için gerekli	8
Mezun olamamak	6
Ayrıcalık	4
Saçmalık.	1
Zorunluluk, entelektüelizm	1
Toplumda daha kolay statü edinmek	1
Sömürgeleşme	1
Görüşler Toplamı	272

Çizelge 3’te görüldüğü üzere öğrencilerin “yabancı dil öğretimi” kavramına yükledikleri anlamların yabancı bir dilin öğretilmesi(52) noktasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunu, bir dil bir insan, iki dil iki insan (49), kültürlenme, bilinçlenme (31), yeni bir bakış açısı (25), başka bir kimlik kazanmak (18), evrensel dilin konuşulması (17), İnsanların birbirini anlayabilmesi ve kabullenebilmesi (14), küreselleşme (13), olmazsa olmaz bir durumun ifadesi (12), öğretim yaparken tüm dersleri yabancı dilde yapma (10), uluslararası yetkinlik ve kalite (9), iş ve okul için gerekli (8), mezun olamamak (6), ayrıcalık (4), saçmalık (1), zorunluluk (1), entelektüelizm (1), toplumda daha kolay statü edinme (1), sömürgeleşme (1) ifadeleri izlemektedir.

“Yabancı dil öğretimi” kavramına “Bir dil bir insan, iki dil iki insan” biçiminde anlam yükleyen katılımcılardan biri “*Bence gerekli çünkü bir dil bir insan, iki dil iki insan demektir. Farklı kültürler ve yaşam şekillerini bu sayede tanıma fırsatı buluruz. Bence ne kadar çok dil öğrenebilirsek o kadar iyi*” sözleriyle düşüncesini dile getirmiştir.

“Yabancı dil öğretimi” ne “kültürlenme, bilinçlenme” anlamını yükleyen katılımcılardan biri “*İnsanın dünyayı tanıması, kültürlenmesi, bilinçlenmesi ve dünyayı farklı bir gözle görmesi*” sözleriyle düşüncesini dile getirmiştir

Öğrencilerin “Yabancı dille öğretim” kavramına yükledikleri anlamlar

Öğrencilerin “Yabancı dille öğretim” kavramına yükledikleri anlamlar ve frekans dağılımları Çizelge 4’te görülmektedir.

Çizelge 4. Öğrencilerin “Yabancı dille öğretimi” kavramına yükledikleri anlamlar

Öğrencilerin “Yabancı dille öğretimi” kavramına yükledikleri anlamlar	f
Eğitim dilinin anadilden farklı bir dil olması.	49
Tüm derslerin yabancı dilde olması	40
Sömürgecilik	27
Öz benliğimizden ödün vermek	23

Yozlaşmak	20
Saçma bir uygulama	19
Anadilimizi hiçe sayma	17
Dış dünyayla ilişki kurma veya dış dünyaya açılma	15
Dilimizi pratikleştirme, başka ülkelerin kültürlerini öğrenme	14
Yeni bir bakış açısı edinme	12
Yabancı dilin öğretildiği kapsamlı dil eğitimi	10
Bilim için gerekli olan yabancı dili öğrenmeyi	9
Dil bölümleri için gerekli	8
Farklılık , zenginlik.	7
Hedef dili öğrenme adına yapılmış büyük bir girişim	5
Yabancı dilde eğitim gerçekten yabancı dilde olmalı.	4
Farklı bir dille birlikte farklı bir kültürü tanıma	3
Gelecek için bir avantaj	2
İki dil iki insan	1
Daha kültürlü, daha eğitilmiş birey olma	1
Modernlik, gelişim, kültürel ortaklık	1
Gerekli fakat zorunlu olmamalı	1
Görüşler Toplamı	278

Çizelge 4’ te görüldüğü üzere öğrencilerin “yabancı dille öğretim” kavramına yükledikleri anlamların “Eğitim dilinin anadilden farklı bir dil olması (49), Tüm derslerin yabancı dilde olması (40) noktalarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunu; sömürgecilik (27), özbenliğimizden ödün vermek (23), yozlaşmak (20), saçma bir uygulama (19), anadilimizi hiçe sayma (17), dış dünyayla ilişki kurma veya dış dünyaya açılma (15), dilimizi pratikleştirme, başka ülkelerin kültürlerini öğrenme (14), yeni bir bakış açısı edinme (12), yabancı dilin öğretildiği kapsamlı dil eğitimi (10), Farklı bir dille birlikte farklı bir kültürü tanıma (3), gelecek için bir avantaj (2), İki dil iki insan (1), daha kültürlü, daha eğitilmiş birey olma (1), modernlik, gelişim, kültürel ortaklık (1), gerekli fakat zorunlu olmamalı (1) ifadeleri izlemektedir.

“Yabancı dille öğretim” kavramına “Eğitim dilinin anadilden farklı bir dil olması.” biçiminde anlam yükleyen katılımcılardan biri “*Eğitimin her alanının yabancı bir dil ile yapılması. Anadilden farklı bir dil kullanılması. Eskiden Anadolu liselerinde bütün dersler İngilizce işleniyordu. Benim dönemimde de İngilizce, matematik ve fen dersi işlemiştik*” sözleriyle düşüncesini dile getirmiştir.

“Yabancı dille öğretim” kavramına “Sömürgecilik” biçiminde anlam yükleyen katılımcılardan biri “*Sömürgecilik, saçmalık ifade ediyor. Sömürgeleşmenin ilk ve ara kaynağını ifade ediyor. Konfüçyüs’ün değimiyle “önce dili değiştiririm”*” sözleriyle düşüncesini dile getirmiştir.

“Yabancı dille öğretim” kavramına “Öz benliğimizden ödün vermek” biçiminde anlam yükleyen katılımcılardan biri “*Yabancı dilde eğitimi*”

onaylamıyorum. Yabancı dil ayrı bir ders olarak öğretilebilir, fakat her millet kendi dilinde eğitim vermelidir. Bunun tersi özbenliğimizden ödün vermek olur” sözleriyle düşüncesini dile getirmiştir.

“Yabancı dille öğretim” kavramına “Yabancı dilin öğretildiği kapsamlı dil eğitimi” biçiminde anlam yükleyen katılımcılardan biri “*Dilimizi pratikleştirmeyi, başka ülkelerin kültürlerini öğrenme, o dilin kültürünü görme ve ufkumuzu genişletme*” sözleriyle düşüncesini dile getirmiştir.

Öğrencilerin “Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılma durumları

Öğrencilerin *Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılıyor musunuz?* sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Çizelge 5’te görülmektedir.

Çizelge 5. Öğrencilerin “yabancı dille öğretim” düşüncesine katılıyor musunuz? sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları

	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yabancı Diller Eğitimi	38	38.38	43	43.43	18	18.18	99	100.00
İngilizce	20		29			40		
Almanca	5	-	6			8		
Fransızca	13		8			6		
Türk Dili ve Edebiyatı	4	10.25	26	66.66	9	23.03	39	100.00

Çizelge 5’te görüldüğü gibi “*Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılıyor musunuz?* sorusuna Yabancı Diller Eğitimi Bölümü’nde eğitim gören öğrencilerin 38.38’i *Evet*, %43.43’ü *Hayır*, %18.18’i *Kısmen* yanıtını vermiştir. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde eğitim gören öğrencilerin %10.25’i *Evet*, %66.66’sı *Hayır*, %23.23’ü *Kısmen* yanıtını vermiştir. Bu bulgulardan hareketle Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin büyük oranda yabancı dille öğretim düşüncesine katılmadığı, verdikleri yanıtlarda evet/ hayır oranının birbirine yakın olmasından hareketle Yabancı Diller Eğitimi Bölümü öğrencilerinin yabancı dille öğretim düşüncesine daha yakın oldukları söylenebilir.

Çizelge 6. Cinsiyet değişkeni açısından “yabancı dille öğretim” düşüncesine katılıyor musunuz? sorusuna verilen yanıtlar ve frekans dağılımları

Cinsiyet	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	F	%	f	%
Kız	33	22.91	50	34.72	51	42.37	144	100.00
Erkek	9	22.00	19	36.80	12	19.19	40	100.00

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılıyor musunuz? sorusuna verilen yanıtlar cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde kız öğrencilerin %22.91’i Evet, %34.72’si Hayır, %42.37’si Kısmen yanıtını vermiştir. Erkek öğrencilerde %22 Evet, %37 Hayır ve %19 Kısmen şeklinde oranlar çıktığı görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle yanıtlardaki evet ve kısmen oranları göz önünde bulundurularak kız öğrencilerin “yabancı dille öğretim” düşüncesine erkek öğrencilerden daha yakın oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin yabancı dille öğretim konusundaki yönelimlerinin gerekçeleri

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılan öğrencilerin yönelimlerinin gerekçelerine ilişkin frekans dağılımları Çizelge 4’te görülmektedir.

Çizelge 7. Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılan öğrencilerin gerekçeleri

Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılan öğrencilerin gerekçeleri	f
Dünyadaki gelişmelere ayak uydurmak , geri kalmamak için	24
Yabancı dili iyi öğrenebilmek için	21
Genç bir insanı yetiştirirken onun ufkunu açmanın en önemli yolu olduğu için	16
Yabancı insanlarla iletişim kurmamızı sağladığı için	15
İletişimi güçlendirmek için	13
Küreselleşmenin kaçınılmaz bir sonucu olduğu için	11
İki dil bilen bireyler yetiştirmenin eğitimin asıl amacı olduğu için	10
Günümüzde bir dil konuşmak yeterli olmadığı için	9
Bir dilin , hakim olduğu kültürden ayrı şekilde öğrenilmesi ve kullanılması zor olduğu için	7
Yurt dışında yaşama, çalışma ve dünya çapında başarılı işler yapmak için	6
Farklı kültürleri tanımak , iletişime geçmek için	6
Dış dünyayla daha iyi bütünleşebilmek için	5
Yabancı dilde eğitim sanki öğrenilen dilin ülkesinde bilme havasını verdiği için	3
İnsanın kendini geliştirmesi, hayatına farklı bakış açıları getirebilmesi ne olanak tanıdığı için	1
Bir dili öğrenmenin o dili yaşamakla aynı anlama geldiği için	1
Anadilini kullanmadan yabancı dili öğrenmek daha kolay olduğu için	1
Görüşler Toplamı	149

Çizelge 7’ de görüldüğü üzere “yabancı dille öğretim” düşüncesine katılan öğrencilerin gerekçeleri, “Dünyadaki gelişmelere ayak uydurmak, geri kalmamak için (24), Yabancı dili iyi öğrenebilmek için (21), Yeni ufuklar açmanın tek yol olduğu için (16), Yabancı insanlarla iletişim kurmamızı sağladığı için (15), İletişimi güçlendirmek için (13), Küreselleşmenin kaçınılmaz bir sonucu olduğu için (11), Eğitimin temel amacı iki dil bilen bireyler yetiştirmek olduğu için (10), Günümüzde bir dil konuşmak yeterli olmadığı için (9), Bir dilin, hakim olduğu kültürden ayrı şekilde öğrenilmesi ve kullanılması zor olduğu için (7), Yurtdışında yaşama, çalışma ve dünya çapında başarılı işler yapmak için (6), Farklı kültürleri tanımak için (5), Dış dünyayla daha iyi bütünleşmek için (3), İnsanın kendi geliştirmesi, hayatına farklı bakış açıları getirebilmesi için(1), Anadilini kullanmadan yabancı dili öğrenmek daha kolay olduğu için(1), Bir dili öğrenmek için o dili yaşamak gerektiği için”(1) biçiminde sıralanmaktadır.

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılan katılımcılardan biri “*İlerleyen toplumlar düzeyinde olmak için Yabancı dilde eğitim Muhakkak verilmeli. Sadece dil bölümünde okuyan insanlar için değil de tüm bölümlerde tüm sınıflarda seviyesi nолursa olsun yabancı dilde eğitim verilmeli. Türkiyenin de en büyük problemlerinden biri. Gelişmiş ülkelerdeki insanlar en az üç dil bilirken bizim ülkemizde insanlar yabancı dilden bihaberler*” sözleriyle düşüncesini dile getirmiştir.

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılan bir başka katılımcı yabancı dille öğretimin yabancı dil öğretimini olumlu yönde desteklediği yönündeki görüşünü “*Yabancı dilin iletişim dili olarak kullanılması(farklı derslerin öğretiminde) dil öğretimini destekleyecektir. Artık iki dil bilen bireyler yetiştirmek eğitimin bir amacı. İlköğretimde 1. dil öğretimi başlandığında orta öğretimde 2. dil öğretimi başlayabilir. 1. dil orta öğretimde diğer derslerin öğretiminde kullanılarak pekiştirilebilir. Bu durumun sağladığı gibi anadil kullanımını kötü etkileyeceğini düşünmüyorum çünkü ortaöğretime kadar anadil öğretimi ve öğretiminin zaten gerçekleştirilmiş olması gerektiğini düşünüyorum.*” sözleriyle dile getirmiştir.

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılan bir başka katılımcı anadilinin yabancı dil öğretimini olumsuz yönde etkilediği konusundaki görüşünü “*Çünkü anadili kullanmadan yabancı dili öğrenirsek bu daha kolay oldu. Mesela ben lisedeyken fen bilgisi ve matematik derslerini yabancı dilde işliyorduk. Mecburen daha çok kelime ve terim öğreniyorduk.*” sözleriyle dile getirmiştir.

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılan bir başka katılımcı da “Gelişmekte olan bir ülke olduğumuza göre ve AB’de boy göstermek isteyen bir devlet olduğumuza göre yabancı dille eğitimin şart olduğunu düşünüyorum” sözleriyle yabancı dille öğretim ve gelişmişlik arasında doğrudan bir bağ kurarak bu konudaki düşüncesini dile getirmiştir.

Çizelge 8. “Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılmayan öğrencilerin gerekçeleri
 “Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılmayan öğrencilerin yönelimlerinin gerekçelerine ilişkin frekans dağılımları Çizelge 8’de görülmektedir

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılmayan öğrencilerin gerekçeleri	f
Temel amaç kendi dilimizi benimsemek ve öğrenmek olmalıdır.	37
İkinci bir dil olarak yabancı dil öğrenilebilir ama bütünüyle yabancı dilde öğretim olmamalıdır.	35
Yabancı dilde eğitim kendi kendi kültürümüzü inkar etmektir.	20
Yabancı dil öğrenmek için tüm derslerin yabancı dilde verilmesine gerek yoktur.	18
Dili kirletmek ve anadili yok etmekten başka bir şey ifade etmiyor.	16
Kendi dilimizde daha kolay öğrenebiliriz.	10
Eğitimde başka bir dil kullanarak milli birliğimizi yitirmiş oluruz.	7
Yabancı dille öğretim emperyalizmin bir uzantısıdır.	5
Verimsiz bir eğitim gerçekleştiği için.	7
Sadece yabancı dil öğretilmeli, matematik, fen gibi temel dersler ana dilimizde verilmeli	5
Yabancı dille öğretim ülkemizin en önemli sorunu ve yanlıştır.	1
Yabancı dil öğrenmek bizi dünyayla buluştururken, yabancı dille öğretim bizi kölelikle buluşturur.	1
Dili yozlaştırmaktan başka bir şeye yaramıyor.	1
Saçma ve aptalca	1
Yabancı dilde öğretim kaliteli bir öğretim demek değildir.	1
Görüşler Toplamı	165

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılmayan öğrencilerin gerekçeleri: “Temel amaç kendi dilimizi benimsemek ve öğrenmek olmalıdır (37), İkinci bir dil olarak yabancı dil öğrenilebilir ama bütünüyle yabancı dilde öğretim olmamalıdır (35), Yabancı dilde eğitim kendi kültürümüzü inkar etmektir (20), Yabancı dil öğrenmek için tüm derslerin yabancı dilde verilmesine gerek yoktur (18), Dili kirletmek ve ana dili yok etmekten başka bir şey ifade etmiyor (16), Kendi dilimizde daha kolay öğrenebiliriz (10) Eğitimde başka bir dil kullanarak milli birliğimizi yitirmiş oluruz (7), Emperyalizmin bir uzantısıdır (5), Verimsiz bir eğitim gerçekleştiği için (7), Sadece yabancı dil öğretilmeli, matematik, fen gibi temel dersler ana dilimizde verilmeli, Bu ülkenin en önemli sorunu ve yanlıştır (5), Yabancı dil öğrenmek bizi dünyayla buluştururken, yabancı dille öğretim bizi kölelikle buluşturur (1), Dili yozlaştırmaktan başka bir şeye yaramıyor (1), Saçma ve aptalca (1), Yabancı dilde öğretim kaliteli bir öğretim demek değildir (1)” biçiminde sıralanmaktadır.

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılmayan katılımcılardan biri, “Bir dili iyi bir seviyede öğrenmek yıllar alıyor. İngilizce öğreniminde 9. yılındayım (ilköğretim hariç) halen bazı konuları kendi dilimde çalışmam gerekiyor. amaç

eğitimse kendi dilimizde yapılmalı, dil öğretimi ayrı bir şekilde zaten yapılabilir” sözleriyle temel amacın kendi dilimizde eğitim yapmak olduğu yönünde görüşünü dile getirmiştir.

Katılımcılardan bir başkası yabancı dille öğretimin verimsiz olacağı yönündeki düşüncesini *“Açıkçası ben karşıyım, lisede ve orta okulda bu yüzden çok zorlandım. Mesela matematik dersini Türkçe bile anlamazken, öğretmenimiz bize İngilizce anlatmaya çalışırdı ki öğretmenimizin yeni bir matematik öğretmenin İngilizcesi ne kadar yeterli olabilir, siz düşünün.”* sözleriyle dile getirmiştir.

Bir başka katılımcı da, yabancı dille öğretime milli birlik ve beraberliğe zarar vereceği düşüncesini *“Bence İngilizcenin geliştirilmesi amaçlanıyorsa daha farklı aktivitelerle bu amaca ulaşılabilir. Yabancı eğitim öğrencileri zorlar. Ülkenin milli birlik ve beraberliğini sağlayan unsurlardan olan dil zarar görür”* sözleriyle dile getirmektedir.

Çizelge 9. “Yabancı dille öğretim” düşüncesine kısmen katılan öğrencilerin gerekçeleri
“Yabancı dille öğretim” düşüncesine kısmen katılan öğrencilerin yönelimlerinin gerekçelerine ilişkin frekans dağılımları Çizelge 8’de görülmektedir:

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine kısmen katılan öğrencilerin gerekçeleri	f
Öz unutulmadan ya da unutturulmadan yapıldığında kesinlikle iyi bir durumdur.	37
Hazırlık okulunun dışında temel derslerin İngilizce olması doğru değildir.	28
Yabancı dilde öğretimin çerçevesi iyi çizilmezse olumsuz durumlar yaşanabilir.	21
Yabancı dil öğrenmek iş hayatı için iyi olabilir ancak kendi dilimiz açısından olumsuz yönleri vardır.	15
İlköğretim veya ortaöğretimde değil de yükseköğretimde yabancı dille öğretim yapılabilir.	9
Mesleki anlamda bir zorunluluk durumunda yabancı dille öğretim yapılabilir.	4
Bazı branşlarda yabancı dille öğretim yapılabilir.	2
Bazı dersler bütünüyle yabancı dille yürütülebilir.	1
Yabancı diller bölümünde yabancı dille öğretim yapılması uygundur.	1
Görüşler Toplamı	118

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine kısmen katılan öğrencilerin gerekçeleri: “Öz unutulmadan ya da unutturulmadan yapıldığında kesinlikle iyi bir durumdur (37), Hazırlık okulunun dışında temel derslerin İngilizce olması doğru değildir. (28), Yabancı dilde öğretimin çerçevesi iyi çizilmediği takdirde olumsuz yönleri olabilir (21), Yabancı dil öğrenmek iş hayatı için iyi olabilir ancak kendi dilimiz açısından olumsuz yönleri vardır (15), İlköğretim veya ortaöğretimde değil de yükseköğretimde yabancı dille öğretim yapılabilir (9), Mesleki anlamda bir zorunluluk durumunda olabilir (4), Bazı branşlarda yabancı dille öğretim

yapılabilir (2), Bazı dersler bütünüyle yabancı dille yürütülebilir (1), Yabancı diller bölümünde yapılması uygundur (1)” başlıkları altında toplanmaktadır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencilerinin “yabancı dil öğretimi” ve “yabancı dille öğretim” konusundaki görüşlerini almayı, yönelimlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

Öğrencilerin “yabancı dil öğretimi” kavramına yükledikleri anlamların “yabancı bir dilin öğretilmesi” noktasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunu, “bir dil bir insan, iki dil iki insan”, “kültürlenme, bilinçlenme”, “yeni bir bakış açısı”, “başka bir kimlik kazanmak”, “evrensel dilin konuşulması”, “İnsanların birbirini anlayabilmesi ve kabullenebilmesi”, “küreselleşme”, “olmazsa olmaz bir durumun ifadesi”, “Öğretim yaparken tüm dersleri yabancı dilde yapma”, “uluslararası yetkinlik ve kalite”, “iş ve okul için gerekli”, “mezun olamamak”, “ayrıcalık”, “saçmalık, zorunluluk, entelektüelizm, toplumda daha kolay statü edinme, sömürgeleşme ifadeleri izlemektedir.

Öğrencilerin “yabancı dille öğretim” kavramına yükledikleri anlamların “Eğitim dilinin anadilden farklı bir dil olması”, “Tüm derslerin yabancı dilde olması” noktalarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunu; sömürgecilik, öz benliğimizden ödün vermek, yozlaşmak, saçma bir uygulama, anadilimizi hiçe sayma, dış dünyayla ilişki kurma veya dış dünyaya açılma, dilimizi pratikleştirme, başka ülkelerin kültürlerini öğrenme, yeni bir bakış açısı edinme, yabancı dilin öğretildiği kapsamlı dil eğitimi, farklı bir dille birlikte farklı bir kültürü tanıma, gelecek için bir avantaj ifadeleri izlemektedir.

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılıyor musunuz? sorusuna Yabancı Diller Eğitimi Bölümü’nde eğitim gören öğrencilerin 38.38’i *Evet*, %43.43’ü *Hayır*, %18.18’i *Kısmen* yanıtı vermiştir. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde eğitim gören öğrencilerin %10.25’i *Evet*, %66.66’sı *Hayır*, %23.23’ü *Kısmen* yanıtı vermiştir. Bu bulgulardan hareketle Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin büyük oranda yabancı dille öğretim düşüncesine katılmadığı, verdikleri yanıtlarda evet/ hayır oranının birbirine yakın olmasından hareketle Yabancı Diller Eğitimi Bölümü öğrencilerinin yabancı dille öğretim düşüncesine daha yakın oldukları söylenebilir.

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılıyor musunuz? sorusuna verilen yanıtlar cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde yanıtlardaki evet ve kısmen oranları göz önünde bulundurularak kız öğrencilerin “yabancı dille öğretim” düşüncesine erkek öğrencilerden daha yakın oldukları söylenebilir.

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılan öğrencilerin gerekçeleri
“Dünyadaki gelişmelere ayak uydurmak, geri kalmamak için (24), Yabancı dili iyi öğrenmek için (21), Yeni ufuklar açmanın tek yol olduğu için (16), Yabancı insanlarla iletişim kurmamızı sağladığı için (15), İletişimi güçlendirmek için (13), Küreselleşmenin kaçınılmaz bir sonucu olduğu için (11), Eğitimin temel amacı iki dil bilen bireyler yetiştirmek olduğu için (10), Günümüzde bir dil konuşmak yeterli olmadığı için (9), Bir dilin, hakim olduğu kültürden ayrı şekilde öğrenilmesi ve kullanılması zor olduğu için (7), Yurtdışında yaşama, çalışma ve dünya çapında başarılı işler yapmak için (6), Farklı kültürleri tanımak için (5), Dış dünyayla daha iyi bütünleşmek için (3), İnsanın kendi geliştirmesi, hayatına farklı bakış açıları getirebilmesi için(1), Anadilini kullanmadan yabancı dili öğrenmek daha kolay olduğu için(1), Bir dili öğrenmek için o dili yaşamak gerektiği için”(1) biçiminde sıralanmaktadır.

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine katılmayan öğrencilerin gerekçeleri
“Temel amaç kendi dilimizi benimsemek ve öğrenmek olmalıdır (37), İkinci bir dil olarak yabancı dil öğrenilebilir ama bütünüyle yabancı dilde öğretim olmamalıdır (35), Yabancı dilde eğitim kendi kültürümüzü inkar etmektir (20), Yabancı dil öğrenmek için tüm derslerin yabancı dilde verilmesine gerek yoktur (18), Dili kirliletmek ve ana dili yok etmekten başka bir şey ifade etmiyor (16), Kendi dilimizde daha kolay öğrenebiliriz (10) Eğitimde başka bir dil kullanarak milli birliğimizi yitirmiş oluruz (7), Emperyalizmin bir uzantısıdır (5), Verimsiz bir eğitim gerçekleştiği için (7), Sadece yabancı dil öğretilmeli, matematik, fen gibi temel dersler ana dilimizde verilmeli, Bu ülkenin en önemli sorunu ve yanlışıdır (5), Yabancı dil öğrenmek bizi dünyayla buluştururken, yabancı dille öğretim bizi kölelikle buluşturur (1), Dili yozlaştırmaktan başka bir şeye yaramıyor (1), Saçma ve aptalca (1), Yabancı dilde öğretim kaliteli bir öğretim demek değildir (1)” biçiminde sıralanmaktadır.

“Yabancı dille öğretim” düşüncesine kısmen katılan öğrencilerin gerekçeleri; “Öz unutulmadan ya da unutturulmadan yapıldığında kesinlikle iyi bir durumdur (37), Hazırlık okulunun dışında temel derslerin İngilizce olması doğru değildir. (28), Yabancı dilde öğretimin çerçevesi iyi çizilmediği takdirde olumsuz yönleri olabilir (21), Yabancı dil öğrenmek iş hayatı için iyi olabilir ancak kendi dilimiz açısından olumsuz yönleri vardır (15), İlköğretim veya ortaöğretimde değil de yükseköğretimde yabancı dille öğretim yapılabilir (9), Mesleki anlamda bir zorunluluk durumunda olabilir (4), Bazı branşlarda yabancı dille öğretim yapılabilir (2), Bazı dersler bütünüyle yabancı dille yürütülebilir (1), Yabancı diller bölümünde yapılması uygundur (1)” başlıkları altında toplanmaktadır.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler getirilebilir:

Üniversite gençliğine anadili bilinci, duyarlılığı kazandıracak etkinlikler planlanmalı, gereken önlemler alınmalıdır.

Anadilinin yabancı dil öğrenmeye olumsuz değil tam tersine olumlu etkisi olduğu, anadilini iyi bilen bireylerin ancak yabancı dili en iyi şekilde öğrenebilecekleri gerçeği açıkça anlatılmalı, bu konudaki olumsuz yargı giderilmelidir.

Yabancı dil öğrenmenin amaç değil “sadece araç” olduğu gerçeğinin zihinlerde yer etmesi için başta yabancı diller eğitimi bölümlerindeki öğrenciler olmak üzere bütün üniversite öğrencileri bilinçlendirilmelidir.

Çağdaşlaşmanın, gelişmenin ölçütünün “yabancı dille öğretim olmadığı, bilimin, teknolojinin önde gelen isimlerinin aynı zamanda “anadilini iyi bilen ve kullanan, bildiğini en iyi şekilde aktarabilen, okuduğunu anlayabilen bireyler olduğu”na ilişkin bilinç ilköğretimin ilk yıllarından başlayarak öğrencilere kazandırılmalıdır.

Üniversitelerde anadili duyarlılığı ve bilincini yükseltecek panel, açıkoturum ve söyleşilere yer verilmeli, öğretmen adaylarının alan uzmanları, araştırmacı ve yazarlarla etkileşime girmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1995). **Her Yönüyle Dil**. Ankara: TDK Yayınları.
- Bogdan, R. C. & Biklen, S. K. (1998). **Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods**. Boston: Allyn & Bacon.
- Emiri, Ramazan (2000). *İlköğretimde Anadili İlkeleri ve Uygulanışı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi SBE.
- Hengirmen, M. (1998) **Türkçe Temel Dilbilgisi**. Ankara: Engin Yayınları.
- Kavcar, C., F. Oğuzkan ve S. Sever. (1997). **Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi**. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kavcar, C. (1998) "Türkçe Eğitimi ve Sorunlar". *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, 65, 5-18.
- Kavcar, C. (1999). **Edebiyat ve Eğitim**. Ankara: Engin Yayınevi.
- Miles, M.B. ve Huberman, M.A (1994). **An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis**. London: Sage Publication